

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ

EŞ ANLAMLI (ANLAMDAŞ) SÖZCÜKLER

Yazılışları ve okunuşları farklı, anlamları aynı olan sözcüklere **eş anlamlı (anlamdaş)** sözcükler denir.

ÖRNEK:

Duygularımı anlatamıyorum.

→

Hislerimi anlatamıyorum.

EŞ ANLAMLI SÖZCÜK ÖRNEKLERİ

HASRET →	ÖZLEM
VATAN →	YURT
HEKİM →	DOKTOR
KÂLP →	YÜREK
ÇAĞRI →	DÂVET
HEDİYE →	ARMAĞAN
KONUK →	MİSÂFİR
KENT →	ŞEHİR
OLAY →	HÂDİSE
İSTİKBÂL →	GELECEK
TABIAT →	DOĞA
MUALLİM →	ÖĞRETMEN
TALEBE →	ÖĞRENCİ
YIL →	SENE
ASIR →	YÜZYIL
UYUM →	ÂHENK

! DİKKÂT: Eş anlamlı sözcükler her zaman birbirinin yerine kullanılamaz! Sözcük, mecaz anlamıyla kullanıldığında cümlenin anlamında daralma oluyorsa ya da alışılmış söyleyiş bozuluyorsa bu sözcükleri birbirinin yerine kullanamayız!

→ → → TUZAKLARA DİKKÂT!

ÖRNEK:

- Demek kara haberi sen de duydun. (Mecaz Anlam)
- Demek siyah haberi sen de duydun. (Anlam bozuldu!)

ÖRNEK:

- O, kâlsizin biridir. ("Acımasız" mânâsında kullanılmış!)
- O, yüreksizin biridir. (Yüreksiz: Korkak, cesâreti olmayan / Anlam değişti!)

ZIT ANLAMLI (KARŞIT) SÖZCÜKLER

Anlam bakımından birbirinin tersi olan sözcüklere **zıt (karşıt) anlamlı** sözcükler denir. Karşıt anlamlı sözcükler, genellikle eylem ya da nitelik bildiren sözcüklerdir. Bir sözcükte belirtilen durumun tam tersi olması gerekmektedir.

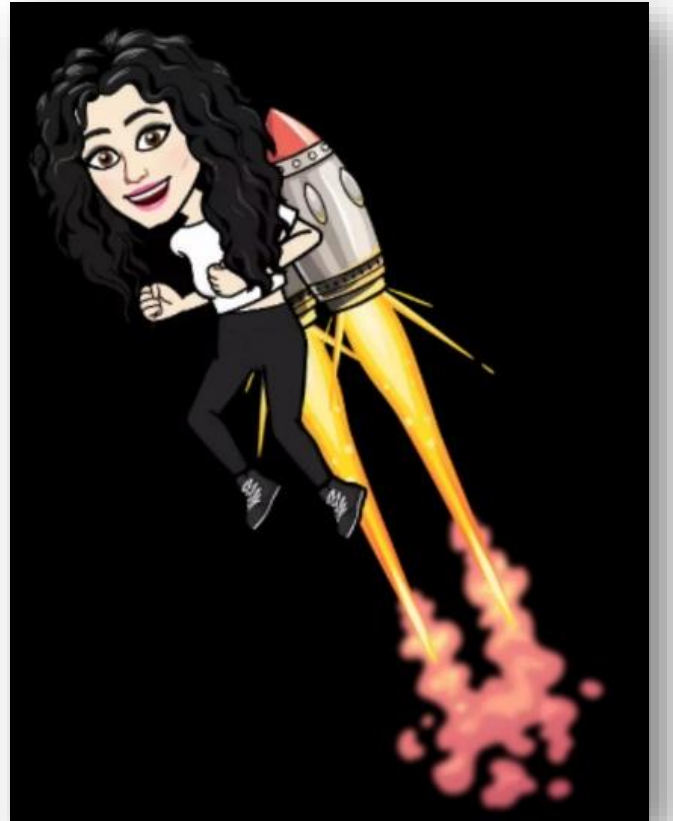
ÖRNEK:

Ucuz bir kazak almış. → Pahalı bir kazak almış.

Küçük çocuk ağlıyor. → Küçük çocuk gülüyor.

ZIT ANLAMLI SÖZCÜK ÖRNEKLERİ

GECE	X	GÜNDÜZ
UZAK	X	YAKIN
İLERİ	X	GERİ
AÇ	X	TOK
SICAK	X	SOĞUK
FAKİR	X	ZENGİN
GÜR	X	SEYREK
GECE	X	GÜNDÜZ
AĞIR	X	HAFİF
BÜYÜK	X	KÜÇÜK
İYİ	X	KÖTÜ
İNCE	X	KALIN
KATI	X	SIVI
CESUR	X	KORKAK
KOYU	X	AÇIK
ÖVGÜ	X	YERĞİ

- ! **DİKKÂT:** Bir sözcüğün olumsuzluğu, o sözcüğün zıt anlamlısı değildir!
- **Örnek:** "Gülmek" sözcüğünün karşıtı "gülmemek" değildir!

AKILLI - AKILSIZ
GÜZEL - GÜZEL DEĞİL
AĞLAMAK - AĞLAMAMAK

TUZAK!

- ! **DİKKÂT:** Sözcüğün karşıt anlamı, kullanıldığı cümleye göre değişir!
- **Örnek:**

- Merdivenden yavaşça indi. (Bu cümledeki "inmek" eyleminin karşıt anlamlısı "çıkmaq"tır!)
- Arabadan yaşlı bir kadın indi. (Bu cümledeki "inmek" eyleminin karşıt anlamlısı "binmek"tir!)
- Dört gözle beklediğim kardeşim dün doğdu. (Bu cümledeki "doğmak" eyleminin karşıt anlamlısı "ölmek"tir!)
- Güneş, tüm güzelliğiyle doğdu. (Bu cümledeki "doğmak" eyleminin karşıt anlamlısı "batmak"tır!)

EŞ SESLİ (SESTEŞ) SÖZCÜKLER

Yazılışları ve okunuşları aynı ancak anlamları farklı olan sözcüklere **eş sesli (sesteş)** sözcükler denir.

ÖRNEK:

- Yılanı gören at, birden şaha kalktı.

- Tezgâhın üstündekileri çöpe at.

EŞ SESLİ (SESTEŞ) SÖZCÜK ÖRNEKLERİ

EŞ SESLİ (SESTEŞ) SÖZCÜKLER

KAZ

YAZ

GÜL

AT

BAĞ

OCAK

OCAK

PZT	SAL	ÇAR	PER	CUM	CMT	PAZ
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ÇAY

KARA

! **DİKKÂT:** "Hala - hâlâ", "kar - kâr", "adet - âdet", "yar - yâr", "aşık - âşık" gibi yazımında düzeltme işareti (^) olan sözcükler, birbirinden hem anlamca hem yazım bakımından ayrı oldukları için sesteş değildir!

! **DİKKÂT:** Bir sözcüğün temel anlamıyla temel anlamından doğan yeni anlamları, terim anlamları ve mecaz anlamları arasında sesteşlik ilgisi olmaz!

Örnek:

- Giden aracın ardından su döktü. (Temel Anlam)
- Ağaçlar, sonbaharda yapraklarını döktü. (Temel Anlamdan Doğan Yeni Anlam)
- Zavallı adam, bize içini döktü. (Mecaz Anlam)

SESTEŞLİK
YOK!

TUZAKLARA DİKKÂT!

AYNUR SARUHAN
TÜRKÇE ÖĞRETMENİ